

Rolnummer 2429
Arrest nr. 12/2003 van 22 januari 2003

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 346, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, R. Henneuse, M. Bossuyt, A. Alen en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 11 april 2002 in zake B. de Liedekerke Beaufort, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 30 april 2002, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 346, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek al dan niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het tot gevolg heeft :

- dat bij herroeping van de adoptie ten opzichte van de adoptant of van beide adopterende echtgenoten of bij overlijden van de adoptant of van beide echtgenoten die geadopteerd of ten volle geadopteerd hebben, een nieuwe adoptie enkel toegelaten is indien de geadopteerde minderjarig is;

- dat bij herroeping van de adoptie ten opzichte van één van de adopterende echtgenoten of bij overlijden van één van de echtgenoten die geadopteerd of ten volle geadopteerd hebben, een nieuwe adoptie toegelaten is ongeacht de leeftijd van de geadopteerde, doch enkel indien de nieuwe adoptant degene is met wie de andere echtgenoot getrouwd is ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De verzoeker voor de verwijzende rechter vordert de homologatie van de akte bij welke hij een meerderjarige wil adopteren die volgens een genetisch deskundigenonderzoek zijn natuurlijke zoon zou zijn. Die werd eerder geadopteerd door zijn moeder en door haar echtgenoot, die beiden thans zijn overleden.

Het openbaar ministerie stelt dat artikel 346, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek zou uitsluiten dat een reeds geadopteerde meerderjarige opnieuw zou kunnen worden geadopteerd, zelfs na het overlijden van de eerste adoptant.

De verzoeker voert een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel van 16 januari 1978 aan dat beslist « dat het verbod van een adoptie door verschillende personen, indien het niet gaat om twee echtgenoten, en dat wordt opgelegd door artikel 346, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, tot doel heeft te vermijden dat volwassenen achtereenvolgens in verschillende gezinnen binnendringen. Een nieuwe adoptie, zelfs van een meerderjarige, moet worden toegestaan indien tussen de adoptant en de geadopteerde geprivilegieerde banden van afstamming of verwantschap, zoals beoogd in artikel 345, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, bestaan, zoals een band van natuurlijke afstamming tussen adoptant en geadopteerde ».

De verwijzende rechter is van oordeel dat die rechtspraak dateert van vóór de wet van 31 maart 1987 die de verschillen tussen natuurlijke kinderen en wettige kinderen heeft weggewerkt, waarbij de redenen om te ontsnappen aan de toepassing van artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek dan ook hebben opgehouden te bestaan. Hij doet opmerken dat het Hof reeds, in verband met de volle adoptie, kritiek heeft geuit op die bepaling, in samenhang met de artikelen 368, § 3, en 370, § 5, van het Burgerlijk Wetboek, in zijn arrest nr. 117/2001. Hij stelt zich de vraag of het door artikel 346, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek gemaakte onderscheid tussen meerderjarige en minderjarige kinderen niet discriminerend is en of er geen vorm van discriminatie bestaat naargelang de nieuwe adoptant al dan niet de echtgenoot is geweest van de andere ouder van het kind (geval beoogd in artikel 346, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek) en heeft het Hof de hierboven vermelde vraag voorgelegd.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 30 april 2002 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 3 juni 2002 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 26 juni 2002.

B. de Liedekerke Beaufort, wonende te 1380 Lasne, Chemin du Moulin 20, heeft een memorie ingediend bij op 17 juli 2002 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 26 september 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 30 april 2003.

Bij beschikking van 22 oktober 2002 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 13 november 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partij en haar advocaat bij op 25 oktober 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 13 november 2002 :

- is verschenen : Mr. N. Petit *loco* Mr. G. Hiernaux, advocaten bij de balie te Brussel, voor B. de Liedekerke Beaufort;
- hebben de rechters-verslaggevers L. François en M. Bossuyt verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. De adoptant, verzoeker voor de verwijzende rechter, brengt de feiten van de zaak en de vroegere rechtsplegingen in herinnering.

Hij stelt dat hoewel men goed de bedoeling van de wetgever begrijpt om - in het belang van het kind - een nieuwe adoptie toe te staan wanneer de vorige niet meer bestaat (herroeping of overlijden), men niet goed de beperkingen begrijpt die aan die nieuwe adoptie zijn opgelegd : volgens de adoptant gelden de argumenten die verantwoordend dat wordt overgegaan tot een nieuwe adoptie indien de adoptant of de adoptanten zijn overleden, net zozeer voor een minderjarige als voor een meerderjarige geadopteerde; de wil om te worden opgenomen in een gezin kan voor de ene net zo groot zijn als voor de andere. Hij merkt op dat het Hof van Beroep te Brussel in een arrest van 16 december 1999 de adoptie, door een uit de echt gescheiden man, van de meerderjarige dochter van zijn partner heeft toegestaan, en dat, hoewel artikel 346, tweede lid, een nieuwe adoptie toestaat ongeacht de leeftijd van de geadopteerde indien de nieuwe adoptant de echtgenoot van de andere is, om het kind in het nieuw

samengesteld gezin van de moeder op te nemen, toch overeind blijft dat er geen enkele reden is om de biologische vader van het kind uit te sluiten, ook al heeft de loop van het leven hem verhinderd met de moeder van de geadopteerde te huwen.

Hij stelt eveneens dat de wet van 27 april 1987 discriminerend is, zoals het Hof heeft beslist in zijn arrest nr. 117/2001 betreffende de adoptie van een persoon die eerder ten volle werd geadopteerd. In de mate waarin een meerderjarige geadopteerde slechts gewoon kan worden geadopteerd kan dezelfde discriminatie in aanmerking worden genomen voor de huidige zaak tussen meerderjarige en minderjarige geadopteerden, of het nu gaat om een volle adoptie of om een gewone adoptie. Datzelfde geldt voor de vraag of de nieuwe adoptant al dan niet de echtgenoot is van de andere ouder van het kind (artikel 346, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek).

Te dezen geeft de adoptant aan dat het feit dat de geadopteerde meerderjarig is geenszins de wettige redenen voor de adoptie wijzigt, dat het immers in het belang van het meerderjarig kind is te worden geadopteerd door zijn biologische vader en dat het feit dat de adoptant niet de echtgenoot is van de overleden moeder van de geadopteerde maar wel zijn biologische vader, geen handicap vormt, maar integendeel een nieuwe adoptie ten volle verantwoordt.

- B -

B.1. Artikel 346 van het Burgerlijk Wetboek, waarvan het tweede en het derde lid het voorwerp uitmaken van de prejudiciële vraag, luidt :

« Niemand kan worden geadopteerd door meer dan een persoon, behalve door twee echtgenoten.

Bij herroeping van de adoptie ten opzichte van de adoptant of van beide adopterende echtgenoten, of bij overlijden van de adoptant of van beide echtgenoten die geadopteerd of ten volle geadopteerd hebben, is een nieuwe adoptie evenwel toegelaten zolang de geadopteerde minderjarig is.

Bij herroeping van de adoptie ten opzichte van een van de adopterende echtgenoten of bij overlijden van een van de echtgenoten die geadopteerd of ten volle geadopteerd hebben, kan de betrokkene in voorkomend geval opnieuw geadopteerd worden door degene met wie de andere echtgenoot hertrouwd is, ongeacht de leeftijd van de geadopteerde. »

B.2. Uit die bepaling volgt dat een persoon die reeds werd geadopteerd niet opnieuw kan worden geadopteerd, behalve in geval van overlijden van één of van beide adoptanten of in geval van herroeping van de adoptie; indien de eerste adoptie gebeurde door echtgenoten en zij zou worden herroepen ten aanzien van één van hen of indien de adopterende echtgenoten beiden zijn overleden is een nieuwe adoptie slechts mogelijk zolang de geadopteerde minderjarig is; indien de geadopteerde meerderjarig is, is een nieuwe adoptie slechts mogelijk in het geval waarin de eerste adoptie gebeurde door echtgenoten van wie de ene is overleden of indien ten aanzien van één van hen de adoptie werd herroepen, en wanneer de nieuwe adoptant de nieuwe echtgenoot is van de andere echtgenoot.

B.3. In het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag vraagt de verwijzende rechter het Hof of het tweede lid van de in het geding zijnde bepaling een verschil in behandeling invoert tussen meerderjarigen en minderjarigen, dat strijdig zou zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat enkel de tweeden het voorwerp kunnen uitmaken van een nieuwe adoptie, indien een eerste adoptie plaats had maar werd herroepen ten aanzien van de adoptant of de twee adopterende echtgenoten of in geval van overlijden van de adoptant of de twee adopterende echtgenoten.

B.4. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.5. Het verschil tussen beide categorieën van personen steunt op een objectief criterium, te weten het al dan niet meerderjarig zijn.

B.6. Door in de artikelen 346 en 368, § 3, van het Burgerlijk Wetboek opeenvolgende adopties uit te sluiten, heeft de wetgever de stabiliteit van de verwantschapsbanden en de gezinsomgeving van de geadopteerde willen waarborgen.

Hij wilde dat de adoptie het een kind mogelijk maakte « in een milieu [te komen] waarin verwantschapsbanden tot stand kunnen komen die vergelijkbaar zijn met de biologische afstamming » (*Parl. St.*, Senaat, 1985-1986, nr. 256-2, p. 65) en was van oordeel dat adoptie niet was bestemd om volwassenen in staat te stellen achtereenvolgens in verschillende gezinnen binnen te dringen (*Parl. St.*, Senaat, 1966-1967, nr. 358, pp. 69 en 70).

B.7. Het in het geding zijnde verbod is relevant ten aanzien van dergelijke doelstellingen, aangezien de wetgever zonder onevenredig afbreuk te doen aan de rechten van de

belanghebbenden van oordeel kon zijn dat het niet verantwoord was dat de persoon, die reeds de bescherming die de adoptie vormt had genoten en reeds kon worden opgenomen in een gezinsomgeving en er volwassen kon worden, daarvoor opnieuw in aanmerking zou dienen te komen, met het risico conflicten tussen families te genereren.

B.8. Het eerste onderdeel van de vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

B.9. In het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag vraagt de verwijzende rechter het Hof of het derde lid van de in het geding zijnde bepaling een verschil in behandeling invoert tussen adoptanten, dat strijdig zou zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat, indien de eerste adoptie gebeurde door echtgenoten van wie één van beiden is overleden of indien de adoptie ten aanzien van één van hen werd herroepen, een nieuwe adoptie slechts kan gebeuren door de nieuwe echtgenoot van de andere echtgenoot.

B.10. Dat onderdeel van de vraag betreft het geval waarin één van beide oorspronkelijke gehuwde adoptanten is overleden of waarin de adoptie ten aanzien van één van hen werd herroepen, terwijl de adoptie door de andere echtgenoot ongewijzigd blijft.

Uit de verwijzingsbeslissing blijkt evenwel dat in de zaak voor de verwijzende rechter de twee oorspronkelijke adoptanten overleden zijn. Het beantwoorden van het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag kan in die omstandigheden niet dienstig zijn voor het beslechten van het geschil dat voor de verwijzende rechter aanhangig is.

Om die redenen,

het Hof,

zegt voor recht :

- Artikel 346, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre het bepaalt dat bij herroeping van de adoptie ten opzichte van de adoptant of van beide adopterende echtgenoten of bij overlijden van de adoptant of van beide echtgenoten die geadopteerd of ten volle geadopteerd hebben, een nieuwe adoptie enkel toegelaten is indien de geadopteerde minderjarig is.

- Het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 22 januari 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior